

V Bruseli 24. apríla 2025
(OR. en)

8235/25
ADD 2

JAI 491
SCHENGEN 22
SCH-EVAL 25
FRONT 95
IXIM 79
MIGR 145
ASILE 34
ENFOPOL 121
COMIX 121
CORDROGUE 45
VISA 60
CH
IS
NO
LI

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od: Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie

Dátum doručenia: 23. apríla 2025

Komu: Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie

Č. dok. Kom.: COM(2025) 185 final

Predmet: PRÍLOHA
k
oznámeniu Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov
Správa o stave Schengenu z roku 2025
Príloha 2
Prehľad najlepších postupov identifikovaných v rámci schengenského hodnotiaceho a monitorovacieho mechanizmu

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2025) 185 final.

Príloha: COM(2025) 185 final

V Bruseli 23. 4. 2025
COM(2025) 185 final

ANNEX 2

PRÍLOHA

k

**oznámeniu Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu
hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov**

Správa o stave Schengenu z roku 2025

PRÍLOHA 2

Prehľad najlepších postupov identifikovaných v rámci schengenského hodnotiaceho a monitorovacieho mechanizmu

Dobré fungovanie schengenského priestoru závisí od účinného a efektívneho uplatňovania schengenských pravidiel členskými štátmi. Schengenský hodnotiaci a monitorovací mechanizmus je kľúčovou zárukou na zabezpečenie primeraného vykonávania schengenského acquis, ktoré umožňuje nielen včasné odhaľovanie zraniteľných miest, ale aj identifikáciu najlepších postupov a inovačných riešení zavedených členskými štátmi.

Prehľad najlepších postupov, ktorý je sprievodným dokumentom k správe o stave Schengenu z roku 2025, je už tretím vydaním od nadobudnutia účinnosti nového nariadenia o schengenskom hodnotiacom a monitorovacom mechanizme. Ako priebežne aktualizovaný dokument zahŕňa najlepšie postupy identifikované v predchádzajúcej verzii prehľadu, ako aj nové a inovačné opatrenia identifikované v hodnoteniach vykonaných v roku 2024, ktoré výrazne zlepšujú vykonávanie spoločných pravidiel a mohli by byť zavedené do praxe inými členskými štátmi.

V prehľade najlepších postupov sa spája široká škála najlepších postupov týkajúcich sa viacerých aspektov schengenského acquis vrátane vnútroštátnej správy schengenského priestoru, riadenia vonkajších hraníc, vízovej politiky, návratov, ako aj opatrení v rámci schengenského priestoru, ako sú vnútorné hranice a vnútorná bezpečnosť. Cieľom je poskytnúť prehľad o inovačných stratégiách, nástrojoch a opatreniach, ktoré môžu podporiť orgány členských štátov pri vykonávaní schengenského acquis, a uľahčiť partnerskú výmenu poznatkov. V rámci príslušných orgánov Rady by sa mala podporovať ďalšia výmena poznatkov a skúseností, aby sa toto spoločné úsilie posilnilo. Prehľad slúži na doplnenie existujúcich najlepších postupov uvedených v uplatniteľných odporúčaniach alebo príručkách Komisie alebo Rady o nové poznatky.

Tento prehľad je vysvetľujúci a nemá žiadne právne záväzné účinky. Má slúžiť ako cenný zdroj pre tvorcov politik, úradníkov orgánov presadzovania práva a ďalšie zainteresované strany, ktoré sa podieľajú na zabezpečovaní bezproblémového a efektívneho fungovania schengenského priestoru, ale aj na podporu možných riešení nápravných opatrení zameraných na budúce odporúčania navrhnuté hodnotiacimi tímami. Je súčasťou výročnej správy uvedenej v článku 25 nariadenia Rady (EÚ) 2022/922.

VNÚTROŠTÁTNA SPRÁVA SCHENGENSKÉHO PRIESTORU

1. Národné stratégie

Vykonávanie európskeho integrovaného riadenia hraníc (EUIBM)

Správa vnútroštátneho integrovaného riadenia hraníc

- Plán pre prípad nepredvídaných udalostí obsahuje podrobné postupy pre rôzne potenciálne krízové scenáre, vymedzuje jasné úlohy a zodpovednosti všetkých príslušných vnútroštátnych orgánov (vrátane policajných orgánov, colných orgánov, ozbrojených síl a imigračných orgánov), ako aj miestnych zainteresovaných strán (ako sú obce a mimovládne organizácie). Tieto plány sú ďalej doplnené postupmi na podávanie žiadostí o európsku podporu a jej integráciu. Vykonalo sa niekoľko testov rámca plánovania pre prípad nepredvídaných udalostí, do ktorých boli zapojené všetky vnútroštátne orgány zodpovedné za krízové situácie. [*Fínsko, 2023*]
- **Dlhodobá a národná rozvojová stratégia a krátkodobý vládny program v oblasti vnútornej bezpečnosti zahŕňajú priority týkajúce sa vykonávania *acquis* EÚ a schengenského *acquis*, ako aj vývoja medzinárodnej spolupráce v oblasti presadzovania práva. Program sa takisto vzťahuje na odporúčania týkajúce sa schengenského hodnotenia. Každoročná analýza a podávanie správ zabezpečujú účinné vykonávanie a operačnú realizáciu. Táto vnútroštátna strategická architektúra, ktorá spája priority EÚ s vnútroštátnymi stratégiami, uľahčuje účinné vykonávanie (zabezpečenie zdrojov) a operačnú realizáciu *acquis* EÚ a schengenského *acquis* systematickým spôsobom. [*Chorvátsko, 2024*]**
- Celkovo koncipovaný strategický dokument posilňuje schengenskú spoluprácu tým, že v súlade s európskymi normami usmerňuje úsilie členských štátov pri vykonávaní schengenských pravidiel v období 2021 až 2027. Kľúčovú úlohu v tejto vnútroštátnej koncepcii správy schengenského priestoru zohrávajú verejné orgány vrátane rôznych ministerstiev. Schengenský implementačný plán na rok 2023 slúži ako hlavný nástroj na dosiahnutie týchto cieľov v rôznych oblastiach schengenského rámca. Za posudzovanie pokroku, aktualizáciu koncepcie a podávanie správ vláde každé dva roky je zodpovedné ministerstvo vnútra, ktoré pritom využíva ukazovatele a harmonogramy na meranie úspešnosti a zosúladenie s cieľmi Česka v oblasti európskeho riadenia hraníc. [*Česko, 2024*]

Mechanizmus kontroly kvality

- Ministerstvo vnútra vytvorilo vnútroštátny hodnotiaci mechanizmus pre vonkajšie hranice, ktorý je postavený na európskych a vnútroštátnych mechanizmoch kontroly kvality. Spájajú sa v ňom odporúčania zo schengenského hodnotiaceho mechanizmu, z posúdenia zraniteľnosti vypracovaného agentúrou Frontex a vnútroštátnych hodnotiacich návštev. Zahŕňa hodnotenie Schengenského informačného systému/SIRENE a otázok policajnej spolupráce. [*Rakúsko, 2020*]

- Riadenie hraníc na vnútroštátnej úrovni a na úrovni EÚ by malo systematicky podliehať uplatňovaniu európskeho mechanizmu kontroly kvality pokrývajúceho celý rozsah EUIBM. Stály vnútroštátny mechanizmus kontroly kvality zahŕňa rezervu národných hodnotiteľov, ktorí absolvovali odbornú prípravu v kurzoch schengenských hodnotiteľov agentúry Frontex. [*Tematické hodnotenie vnútroštátnych stratégií integrovaného riadenia hraníc, 2020*]

Medziagentúrna spolupráca

- Úzka a účinná formalizovaná medziagentúrna koordinácia a spolupráca medzi rôznymi vnútroštátnymi orgánmi na centrálnej, regionálnej a miestnej úrovni sa považujú za nevyhnutné pre účinné fungovanie systémov integrovaného riadenia hraníc. Jednotky pohraničnej stráže sú rozmiestnené v teritoriálnych vodách a na súši dotknutých tretích krajín, pričom zabezpečujú neustále spoločné hliadkovanie po mori a vo vzduchu na palubách plavidiel a lietadiel členského štátu, podporované elektronickými prostriedkami, ako je integrovaný systém dozoru nad vonkajšími hranicami (SIVE). [*Tematické hodnotenie vnútroštátnych stratégií integrovaného riadenia hraníc, 2020*]
- Medziagentúrna výmena spravodajských informácií prostredníctvom tej istej platformy prispieva k vytvoreniu spoločného štruktúrovaného prehľadu, ktorý zlepšuje kvalitu výmeny informácií a podporuje hlavné zainteresované strany pri plnení ich inštitucionálneho poslania, čím sa predchádza zdvojovaniu úsilia. [*Estónsko, 2023*]
- Zriadil sa spoločný vyšetrovací útvar s účasťou ďalších vnútroštátnych orgánov presadzovania práva a piatich ďalších členských štátov EÚ, ktoré čelia migračným tokom, ako aj Europolu a Frontexu. To umožnilo účinnú a bezprostrednú výmenu informácií, a tým aj rýchlu reakciu a prijatie účinných opatrení na spomalenie migračného toku a zakročenie proti prevádzkačom. Zhromažďovaním a sústreďovaním spravodajských informácií o trestnej činnosti a informácií z otvorených zdrojov a krížovou kontrolou osôb sa tento spoločný vyšetrovací útvar stal operačným centrom na vonkajších hraniciach, ktoré podporuje celkové riadenie nelegálnej migrácie. [*Litva, 2023*]

2. Vnútroštátne spôsobilosti

Odborná príprava

Spolupráca s agentúrou CEPOL

- Koordinovaná a aktívna účasť na európskej odbornej príprave v oblasti presadzovania práva je neoddeliteľnou súčasťou medziagentúrnej spolupráce v rámci stálej riadiacej štruktúry policajných orgánov, colnej správy a pohraničnej stráže. O potrebách odbornej prípravy sa pravidelne diskutuje nielen v rámci národnej policajnej akadémie, ale aj priebežne s inštitúciami odbornej prípravy pohraničnej stráže a colnej správy. Účasť na kurzoch agentúry CEPOL je vysoká a prístup k platforme elektronického vzdelávania agentúry CEPOL LEED sa poskytuje veľkému počtu príslušníkov orgánov

presadzovania práva. Odborná príprava agentúry CEPOL je zahrnutá do ročných plánov odbornej prípravy štátnej polície, colnej správy a pohraničnej stráže a v koordinácii s národnou policajnou akadémiou sa dostupné miesta tejto odbornej prípravy rozdeľujú medzi orgány presadzovania práva na základe ich potrieb a právomocí. Okrem toho sú informácie o možnostiach odbornej prípravy agentúry CEPOL ľahko dostupné na intranete policajných orgánov, colnej správy a pohraničnej stráže. [Fínsko, 2023]

Návraty

- Dohoda s leteckou spoločnosťou o pravidelnom používaní lietadiel a simulátorov na výcvik členov eskortnej skupiny pre návratové operácie, a to nielen z prevádzkového hľadiska, ale aj na simuláciu núdzových situácií, ku ktorým by mohlo dôjsť počas návratových operácií, napr. požiarov. [Fínsko, 2023]

Útvar SIRENE

- Útvar SIRENE národného vyšetrovacieho úradu vytvoril vnútroštátny online kurz odbornej prípravy zameraný na obnovený Schengenský informačný systém. Tento kurz zahŕňa teoretické vecné kontroly a kontroly vedomostí. Absolvovanie online súboru kurzov odbornej prípravy je povinné pre príslušníkov polície, pohraničnej stráže a colných úradníkov a jeho dokončenie sa monitoruje a sleduje. [Fínsko, 2023]
- Zriadenie najmodernejšieho strediska odbornej prípravy v priestoroch útvaru SIRENE, ktoré poskytuje komplexné možnosti praktickej odbornej prípravy všetkým koncovým používateľom zo všetkých vnútroštátnych orgánov presadzovania práva. Vzdelávacie činnosti zahŕňajú praktické cvičenia v počítačových učebniach a využívanie platforiem elektronického vzdelávania, vrátane intranetu polície a kurzov agentúry CEPOL, ktoré sa týkajú dištančného vzdelávania o Schengenskom informačnom systéme. Policajná akadémia pravidelne spolupracuje s príslušnými oddeleniami polície, s miestnymi univerzitami a mimovládnyimi organizáciami s cieľom zabezpečiť, aby boli do programu odbornej prípravy zahrnuté pravidelné aktualizácie, a to aj v oblasti medzinárodnej policajnej spolupráce a schengenských záležitostí. Úplný súbor príručiek obsahujúcich všetky relevantné informácie o Schengenskom informačnom systéme, automatizovanom systéme identifikácie odtlačkov prstov a záležitostiach SIRENE pre všetky príslušné vnútroštátne orgány a policajné služby je k dispozícii prostredníctvom elektronických knižníc na intranete polície. [Cyprus, 2023]
- Vnútroštátny informačný systém zaznamenáva informácie a dokumenty týkajúce sa štátnych príslušníkov tretích krajín, na ktorých sa vzťahuje návrat, čím poskytuje úplný obraz o ich situácii. Útvar SIRENE je zodpovedný za to, aby po prijatí formulárov R-A SIRENE z iných členských štátov týkajúcich sa vnútroštátnych zápisov konvertoval priamo v systémoch migračných orgánov vnútroštátne zápisy na účely návratu na zápisy o odopretí vstupu a pobytu. Rovnaký postup môžu vykonávať príslušníci pohraničnej stráže, pokiaľ sa osoba, na ktorú sa vzťahuje zápis na účely návratu, nachádza pri výstupe z územia EÚ. [Estónsko, 2023]
- **Národný úrad SIRENE zaviedol vynikajúci proces odbornej prípravy o témach súvisiacich so SIS, pričom na zvýšenie informovanosti o SIS na vnútroštátnej úrovni a využívania SIS ponúka materiály, ako sú plagáty, príručky a podcasty.**

Na školenia sú podľa potreby k dispozícii školiteľia a materiály sa rozosielaajú príslušným vnútroštátnym orgánom. [Česko, 2024]

Spoločná odborná príprava s inými členskými štátmi

- Členský štát prijal koncepciu spoločnej odbornej prípravy s policajnými orgánmi susedných krajín ako spôsob zlepšenia spolupráce v pohraničných oblastiach. Spoločná odborná príprava a iné orgány presadzovania práva so zahraničnými partnermi vychádzajú napríklad z práce Výboru pre bilaterálnu spoluprácu. Spoločnú odbornú prípravu organizuje aj centrum policajnej a colnej spolupráce. [Nemecko, 2020; Španielsko, 2022]

Ochrana údajov

- Na konzulárnych úradoch je k dispozícii dobre vypracovaná odborná príprava o ochrane údajov pre zahraničných zamestnancov a odborná príprava o ochrane údajov, ktorá sa organizuje v spolupráci so zodpovednou osobou Ministerstva zahraničných vecí a orgánom pre ochranu osobných údajov. [Česko, 2019]
- Široká koncepcia odbornej prípravy prevádzkovateľa národného Schengenského informačného systému, a najmä poskytovanie modulov elektronického vzdelávania a komplexná stratégia odbornej prípravy pre nových zamestnancov. [Holandsko, 2021]
- Komplexná odborná príprava v oblasti požiadaviek na ochranu údajov súvisiacich so Schengenským informačným systémom, ktorú organizuje zodpovedná osoba a ktorá sa poskytuje zamestnancom a koncovým používateľom národného Schengenského informačného systému a útvaru SIRENE, najmä pokiaľ ide o úsilie o zvyšovanie informovanosti. [Taliansko, 2021]
- Odborná príprava a zvyšovanie informovanosti zamestnancov ministerstva zahraničných vecí o požiadavkách na ochranu údajov v súvislosti s postupom vydávania víz a s vízovým informačným systémom vrátane aktívneho zapojenia úradu zodpovednej osoby, pre koncových používateľov, a to najmä konzulárnych pracovníkov pred vyslaním na veľvyslanectvá/konzulárne úrady. [Grécko, 2021]
- **Zodpovedná osoba ministerstva zahraničných vecí poskytuje všetkým koncovým používateľom vízového informačného systému príručku o spracúvaní a ochrane osobných údajov. Príručka je stručná a používateľsky ústretová. [Česko, 2024]**
- **Odborná príprava zamestnancov v oblasti ochrany údajov v rámci rozsiahlych informačných systémov prostredníctvom pravidelných online a prezenčných kurzov vrátane kurzov odbornej prípravy školiteľov, aby sa maximalizoval dosah a podporila kultúra ochrany údajov. Pri organizovaní a poskytovaní týchto školení zohrávajú kľúčovú úlohu zodpovedné osoby z rôznych orgánov. [Poľsko, 2024]**

Online odborná príprava

- **Pravidelná odborná príprava zavedená na všetkých hraničných priechodoch, ktorá zabezpečuje, aby sa príslušníci pohraničnej stráže neustále vzdelávali a mali aktuálne vedomosti o postupoch hraničných kontrol. Online odborná príprava pozostáva**

z denných testov, ktoré príslušníci pohraničnej stráže musia absolvovať počas svojej služby. K dispozícii je súbor 200 otázok s výberom odpovede, z ktorého sa príslušníkom pohraničnej stráže v službe každý deň náhodne prideli desať otázok. Otázky sa okrem iného týkajú právnych základov, obsluhy technického vybavenia a ochrany údajov. Vedúci zmeny kontroluje výsledky a na základe nedostatkov zistených v znalostiach príslušníkov pohraničnej stráže v konkrétnych témach sa organizuje mesačná cieľená odborná príprava zameraná na tieto témy. [Maďarsko, 2024]

Základné práva

- Vnútroštátne orgány disponujú online nástrojmi na aktualizáciu vedomostí príslušníkov pohraničnej stráže, ktoré sú súčasťou povinných aj voliteľných kurzov. Ako doplnok k týmto platformám je vyvinutá online platforma, ktorá sa používa na aktualizáciu odbornú prípravu a zameriava sa výlučne na základné práva v oblasti kontroly hraníc a návratov. Platforma vychádza z príručky kurzov agentúry Frontex pre školiteľov v oblasti základných práv z roku 2019 a je verejne dostupná, dobre štruktúrovaná a používateľsky ústretová, pričom prepája normy a záruky v oblasti základných práv so scenármi kontroly hraníc. [Chorvátsko, 2024]

Vybavenie

Mobilné zariadenia

- Využívajú sa mobilné zariadenia, ktoré členom hliadok poskytujú prístup k príslušným databázam prostredníctvom mobilnej aplikácie. Ľahko použiteľné a výkonné mobilné zariadenia dokážu čítať poznávacie značky vozidiel, ako aj strojovo čitateľnú zónu preukazov totožnosti. Sú vybavené aj schopnosťou rozpoznávania tváre (t. j. posielajú fotografie na účely rozpoznávania tváre do centrálnej databázy). [Maďarsko, 2019]
- Všetci príslušníci polície s príslušným profilom majú smartfóny s priamym prístupom do (medzi)národných databáz a zabezpečenou komunikačnou aplikáciou. Vnútroštátne policajné zbory využívajú mobilné riešenie na prácu mimo kancelárie. Prostredníctvom mobilných zariadení (tablety, smartfóny a notebooky) môže každý operačný príslušník polície vyhľadávať v (medzi)národných databázach (ako sú preukazy totožnosti, poznávacie značky a biometrické údaje). Predmety, ako napríklad poznávacie značky, ktoré sú naskenované smartfónom, sú okamžite kontrolované v centrálnej databáze. [Holandsko, 2021]

Dokumenty na kontrolu podmienok vstupu

- Príslušníci pohraničnej stráže vykonávajúci bežnú kontrolu na medzinárodnom letisku majú k dispozícii formulár obsahujúci potrebné otázky na preukázanie splnenia väčšiny podmienok vstupu stanovených v článku 6 ods. 1 Kódexu schengenských hraníc. Formulár uľahčuje overovanie podmienok vstupu pre štátnych príslušníkov tretích krajín, zlepšuje komunikáciu medzi príslušníkmi hraničnej polície a cestujúcimi a odstraňuje potenciálne jazykové bariéry. Je k dispozícii v 28 jazykoch zodpovedajúcich medzinárodnému toku cestujúcich na letisku, ako sú čínština,

kórejščina, ruština, ukrajinčina a albánčina, a používa sa na uľahčenie kontroly podmienok vstupu v prípade komunikačnej bariéry medzi cestujúcimi a pohraničnou strážou. Vyplnenie formulára štátnym príslušníkom tretích krajín trvá len krátky čas a neovplyvňuje čakacie lehoty na hraniciach. [Mad'arsko, 2024]

3. Rozsiahle informačné systémy

Vnútroštátne aplikácie

Zápisy a vyhľadávania

- Ak útvar SIRENE vytvorí, aktualizuje alebo vymaže zápis pomocou vnútroštátnej aplikácie, vydávajúci/žiadajúci orgán je automaticky informovaný prostredníctvom automatického e-mailového oznámenia. Tým sa zjednodušuje postup, znižuje pracovné zaťaženie a zlepšuje výmena informácií medzi jednotlivými zainteresovanými orgánmi. [Mad'arsko, 2019]
- Členský štát dostáva údaje o cestujúcich zo všetkých letov prichádzajúcich z tretích krajín, tieto údaje zhromažďuje centrum *Targeting Center Borders* a automaticky ich spracúva národný systém vopred poskytovaných informácií o cestujúcich (API). Systém API tvoria vnútroštátne databázy, zoznamy záujmových osôb, profily založené na analýze rizík, Schengenský informačný systém a databáza odcudzených a stratených cestovných dokladov (SLTD). V prípade zhody majú prevádzkovatelia prístup k niekoľkým databázam a používajú vnútroštátnu aplikáciu na overenie zhody a získanie ďalších informácií o zápise (fotografie, odtlačky prstov, ďalšie podrobnosti o „opatrení, ktoré sa má prijať“ atď.). Vo výsledku vyhľadávania sa zobrazujú identifikátory, „dôvod žiadosti“ a „opatrenie, ktoré sa má prijať“. Údaje o podozrivej osobe a podrobnosti o lete sa odošlú na príslušné letisko alebo námorný prístav, ktorý je zodpovedný za zadržanie podozrivej osoby. [Holandsko, 2021]
- Okrem vlastníkov strelných zbraní musia dovozcovia a predajcovia registrovať všetky dovážané strelné zbrane aj v policajnom registri s rovnakým automatizovaným vyhľadávaním. Od augusta 2022 je povinné nahrávať fotografie strelných zbraní s uvedením všetkých dostupných označení a sériových čísel. Tým sa zabezpečuje, aby fotografie boli k dispozícii na pripojenie k zápisom, ak sa zbraň zapisuje do Schengenského informačného systému. [Litva, 2023]
- **Používateľsky ústretový proces vytvárania zápisov s vysokou úrovňou automatizácie vnútroštátnych zápisov o (vnútroštátnych) občanoch. Zahŕňa automatické importovanie údajov z národného registra vrátane fotografií. Tieto údaje sa po ich vytvorení priamo prenášajú do zápisov Schengenského informačného systému.** [Chorvátsko, 2024]
- **Vnútroštátny colný orgán disponuje automatizovaným systémom vyhľadávania na kontrolu colných vyhlásení týkajúcich sa vozidiel v Schengenskom informačnom systéme pomocou identifikačných čísel vozidiel (VIN).** [Chorvátsko, 2024]

- **Proaktívne aktualizácie predtým vytvorených zápisov o osobách s opisom ich preukazu totožnosti/dokladu zvyšujú pri vyhľadávaní pravdepodobnosť úspešného nájdenia zápisu.** [Chorvátsko, 2024]

Oznámenie pozitívnej lustrácie

- Je zavedených niekoľko postupov na zabezpečenie automatického oznámenia pozitívnej lustrácie útvaru SIRENE. Konkrétne:
 - zobrazenie informácií na obrazovkách úradníkov vykonávajúcich osobitnú kontrolu o pozitívnej lustrácii hneď, ako sa zaregistruje pri bežnej kontrole. Príslušníci pohraničnej stráže v útvaru SIRENE dostávajú informácie o pozitívnej lustrácii aj prostredníctvom aplikácie pohraničnej stráže. [Poľsko, 2015]
 - Keď Národná agentúra pre cestné vozidlá zistí pozitívnu lustráciu, útvar SIRENE dostane automatické e-mailové upozornenie. To umožňuje operátorovi SIRENE overiť pozitívnu lustráciu a kontaktovať agentúru v prípade, že agentúra neprevzala iniciatívu. [Luxembursko, 2016]
 - Hraničná aplikácia má funkciu priameho „chatu“ s osobou vybavujúcou prípad v útvaru SIRENE, čo umožňuje okamžitý priamy kontakt s útvarom SIRENE, ak sa odošle interný formulár oznámenia pozitívnej lustrácie. [Chorvátsko, 2018]
- Na letisku príslušníci pohraničnej stráže v spolupráci s colníkmi zaviedli účinný následný postup v prípade pozitívnej lustrácie pri zápisoch diskretných kontrol. Keď príslušníci pohraničnej stráže zistia, že na cestujúceho sa vzťahuje žiadosť Schengenského informačného systému o diskretnú kontrolu, diskretné to oznámia colníkom. [Francúzsko, 2021]
- Vnútroštátna aplikácia poskytuje formulár oznámenia pozitívnej lustrácie zápisov Schengenského informačného systému pre koncových používateľov s predvyplneným vzorom, v ktorom sa zo zápisu získavajú všetky dostupné údaje. Koncoví používatelia vyplnia polia relevantné pre pozitívnu lustráciu a zašlú oznámenie priamo útvaru SIRENE. Prijatá e-mailová správa obsahuje formát HTML, ktorý možno priamo konvertovať na formulár SIRENE. Otázky týkajúce sa zisťovacej kontroly sú vo formulári na oznamovanie pozitívnej lustrácie vopred vyplnené. Tým sa zabezpečuje veľmi dobrá úroveň kvality údajov a oznamovania pozitívnych lustrácií v reálnom čase. [Litva, 2023]
- Účinný postup na oznamovanie, že osoba, na ktorú sa vzťahuje rozhodnutie o návrate a zápis na účely návratu, opustila schengenský priestor. V takýchto prípadoch orgán pohraničnej stráže, ktorý zistil pozitívnu lustráciu, zaznamená odchod priamo do aplikácie, ktorú používa migračný úrad. V prípade, že útvar SIRENE dostane od iného členského štátu schengenského priestoru alebo od národných veľvyslanectiev alebo konzulárnych úradov informácie o návrate, vymaže zápis na účely návratu a vloží zápis na účely odopretia vstupu mimo úradných hodín. V prípadoch núteného návratu ho priamo do systému zaznamenávajú aj miestne policajné jednotky, ktoré nútený návrat vykonali. Takýmto postupom sa zabezpečuje účinné riadenie politiky návratu na vnútroštátnej úrovni a takisto sa zabezpečuje, aby sa zápis na účely odopretia vstupu

bezodkladne vložil do Schengenského informačného systému, keď rozhodnutie o návrate sprevádza zákaz vstupu. [Fínsko, 2023]

- **Automatizovaná a používateľsky ústretová komunikácia o pozitívnej lustrácii medzi bežnou kontrolou a osobitnou kontrolou na určitých hraničných priechodoch.** V prípade pozitívnej lustrácie má úradník vykonávajúci bežnú kontrolu možnosť zaslať informácie o pozitívnej lustrácii z bežnej kontroly priamo osobitnej kontrole. Následne sa úradníkom osobitnej kontroly zobrazí oznámenie v červenej farbe. V prípade pozitívnej lustrácie osôb podliehajúcich diskretnej kontrole sa v rámci bežnej kontroly diskretne zbierajú dostupné informácie a priložia sa snímky obrazovky zobrazujúce cestovný pas/preukaz totožnosti/osvedčenie o evidencii vozidla. Tieto informácie a snímky obrazovky sa automaticky odošlú úradníkom osobitnej kontroly, vytvorí sa formulár na oznámenie pozitívnej lustrácie, ktorý sa zašle útvaru SIRENE. [Maďarsko, 2024]
- **Po prijatí vnútroštátneho formulára pozitívnej lustrácie zahraničného zápisu Schengenského informačného systému systém správy prípadov SIRENE automaticky prenesie údaje už v angličtine do formulárov G, H alebo R SIRENE podľa kategórie zápisu.** Pred odoslaním ďalším útvarom SIRENE je potrebný iba minimálny manuálny vstup. Keď útvar SIRENE dostane formulár R-A SIRENE týkajúci sa vnútroštátneho zápisu na účely návratu, tento formulár sa automaticky presunie zo systému správy prípadov do databázy, ktorú používajú orgány hraničnej a cudzineckej polície. Systém potom zápis automaticky konvertuje podľa potreby alebo ho vymaže, ak rozhodnutie o návrate nesprevádza zákaz vstupu. Rovnaký postup sa uplatňuje pri prijatí formulárov R-B alebo R-E SIRENE. Formuláre pozitívnej lustrácie a zápisy sa spracúvajú včas. Pre prípad upozornenia na pozitívnu lustráciu zápisu o nezvestných osobách v národnom systéme obsahuje vnútroštátny formulár pozitívnej lustrácie povinné pole týkajúce sa súhlasu so zdieľaním informácií o polohe s osobou, ktorá podáva hlásenie o nezvestnej osobe. [Slovensko, 2024]

Vytvorenie zápisu

- V pracovnom postupe SIRENE sa vytvorila výstraha, ktorá má orgánom pripomenúť potrebu vloženia biometrických údajov, ak sú k dispozícii, pri vytváraní zápisu v Schengenskom informačnom systéme. [Holandsko, 2021]
- Vysoká úroveň kvality údajov a automatizácie v dvoch procesoch v registri hľadaných osôb. Po prvé, pri vytváraní zápisu o štátnom príslušníkovi register automaticky skontroluje, či je vo vnútroštátnych databázach na meno danej osoby evidované vozidlo alebo strelná zbraň a automaticky ponúkne koncovému používateľovi možnosť zahrnúť túto vec ako rozšírenie zápisu, čo musí koncový používateľ potvrdiť. Po druhé, pri vkladaní zápisu o osobe s pobytom register zápis predvyplní a importuje doň alfanumerické údaje (vrátane informácií o doklade totožnosti) z vnútroštátnych registrov (fotografia dokladu totožnosti sa nenahráva automaticky, ale pridáva sa

manuálne, ak je k dispozícii). Okrem toho pri vytváraní zápisu na účely návratu vo vnútroštátnej aplikácii o osobe, ktorej osobné údaje sú vo vnútroštátnych registroch, vnútroštátna aplikácia importuje do zápisu aj alfanumerické a biometrické údaje (vrátane kópie dokladu totožnosti, ak je k dispozícii). [Litva, 2023]

- **Automatické predvyplňanie údajov v zápisoch. Pri vkladaní zápisu o štátnom príslušníkovi do systému registrácie zatykačov register tento zápis predvyplní a importuje doň alfanumerické údaje a fotografiu osoby, na ktorú sa zápis vzťahuje, z príslušného vnútroštátneho registra.** [Mad'arsko, 2024]

Výmena informácií

- **Po vložení vnútroštátneho zápisu o nezvestnej osobe do Schengenského informačného systému dostane národný útvar SIRENE automaticky vygenerovaný formulár C SIRENE. Tento formulár obsahuje všetky relevantné doplňujúce informácie a národný útvar SIRENE ho môže priamo postúpiť iným útvarom SIRENE. Automatické generovanie formulárov C SIRENE pre zápisy podľa článku 32 umožňuje rýchly prenos údajov s cieľom pomôcť ostatným členským štátom v naliehavých prípadoch.** [Írsko, 2024]

Národné schengenské a vízové informačné systémy a informačné systémy

- Bezpečnostné operačné centrum monitoruje bezpečnosť na úrovni používateľa celej policajnej siete a odhaľuje anomálie, ktoré by mohli naznačovať možné útoky. Keď bezpečnostné operačné centrum zistí podozrivé použitie, musí zasiahnuť, aby možnú anomáliu preverilo. Aktívne monitorovanie „netypického správania“ koncových používateľov, ktorí vykonávajú vyhľadávanie, im umožňuje identifikovať znaky nesprávneho používania Schengenského informačného systému a predchádzať možným rizikám v oblasti bezpečnosti údajov. [Holandsko, 2021]
- Vo vnútroštátnom vízovom informačnom systéme sú naliehavé žiadosti (napr. v prípade, keď žiadateľ potrebuje vycestovať veľmi krátko po podaní žiadosti, ako je hospitalizácia blízkeho člena rodiny) trvalo označené. Preto sú naliehavé žiadosti ľahko identifikovateľné a ich preskúmanie možno ľahko prioritizovať. [Malta, 2022]
- Vnútroštátne úrady Schengenského informačného systému dostávajú mesačné správy o kvalite údajov vypracované agentúrou eu-LISA, ktoré sa potom sa predfiltrujú tak, aby zahŕňali len zápisy, ktoré útvar SIRENE potrebuje skontrolovať a/alebo postúpiť koncovým používateľom, ktorí konkrétny zápis vytvorili. Dvojstupňové overovanie možných chýb zabezpečuje vysokú kvalitu údajov vložených orgánmi do Schengenského informačného systému. [Litva, 2023]
- Národná aplikácia Schengenského informačného systému zreteľným spôsobom zobrazuje položky „okamžité oznámenie“ a „zneužitá totožnosť“ umiestnením textu do

hornej časti zápisu a zvýraznením červeným písmom. Takéto zobrazenie umožňuje koncovému používateľovi získať okamžitý prehľad o situácii z hľadiska naliehavosti, zložitosti a citlivosti zápisu. [Cyprus, 2023]

- IT infraštruktúra na spracúvanie žiadostí o víza výrazne uľahčuje bezpečné podávanie a posudzovanie žiadostí o víza, čím sa obmedzuje závislosť od externého poskytovateľa služieb, pokiaľ ide o riadenie a kontrolu systémov. V prvom rade je na webovom sídle ministerstva zahraničných vecí k dispozícii online formulár žiadosti o vízum, ktorý sa používa približne v 80 % žiadostí o vízum, vrátane „príručky“ s užitočným vysvetlením údajov, ktoré sa majú vložiť do rôznych polí, v mnohých jazykoch. Na konci procesu je možné vytvoriť kontrolný zoznam potrebných sprievodných dokladov v závislosti od miesta podania žiadosti a účelu cesty. Po druhé, existuje systém na zadávanie údajov vyvinutý pre externého poskytovateľa služieb na registráciu žiadostí a ich kombinovanie s biometrickými údajmi a naskenovaným sprievodným dokladom, ktorý je plne spravovaný vnútroštátnymi orgánmi. Napokon „základný“ systém spracúvania žiadostí na účely ich posúdenia a rozhodovania o nich má intuitívne a používateľsky ústretové rozhranie, ktoré umožňuje subjektom s rozhodovacou právomocou v súvislosti s konkrétnou žiadosťou ľahko kontaktovať konzulárne úrady, externých poskytovateľov služieb, príslušníkov pohraničnej stráže a políciu. Mechanizmus VIS Mail je začlenený do tohto systému používateľsky ústretovým spôsobom a systém má rôzne analytické a štatistické nástroje. Funkcia riadenia logu a kontroly systému oznamuje podpornému tímu ministerstva neobvyklé činnosti používateľov spracúvajúcich údaje. [Fínsko, 2023]
- **Štandardizovaný postup snímania fotografií štátnych príslušníkov tretích krajín v registri cudzincov podľa noriem ICAO. Toto vedie k vysokokvalitným fotografiám a uľahčuje identifikáciu osôb, na ktoré sa vzťahujú vnútroštátne zápisy na účely návratu a zápisy na účely odopretia vstupu.** [Maďarsko, 2024]
- **Automatizované kontroly odtlačkov prstov vykonávané na základe analýzy rizík súvisiacich s trestnou činnosťou a prisťahovalectvom okrem zistenia totožnosti jednotlivcov a potvrdenia pozitívnych lustrácií.** [Maďarsko, 2024]
- **Je zavedený dobre naplánovaný a zdokumentovaný proces kontinuity činností v dátových centrách. Používajú sa rovnaké nastavenia pre vývojové, predprodukčné a produkčné prostredie a je vytvorené geograficky redundantné, vysoko zabezpečené sekundárne (dátové) centrum. Pravidelne sa testujú zdroje neprerušovaného napájania, záložné systémy pre prípad obnovy a výpadku medzi hlavným dátovým centrom a záložným centrom. Dokumentácia o bezpečnosti informácií sa pravidelne preskúmava a aktualizuje; pravidelne sa vykonávajú interné audity.** [Slovensko, 2024]
- **Systém správy prípadov útvaru SIRENE zahŕňa spoľahlivý nástroj na vypracúvanie štatistických správ, ktorý umožňuje podrobné správy pre každú policajnú stanicu a hraničný priechod na základe interných formulárov na oznamovanie pozitívnych lustrácií. Štatistiky možno filtrovať podľa rôznych parametrov, ako je napríklad druh trestného činu, čo pomáha pri monitorovaní**

používania Schengenského informačného systému na úrovni celej krajiny a pri podávaní správ agentúre eu-LISA. [Chorvátsko, 2024]

- V situáciách, keď priamy prístup do Schengenského informačného systému nie je k dispozícii, môžu koncoví používatelia faxom alebo e-mailom kontaktovať ústredný technický orgán s cieľom spravovať zápisy prostredníctvom webového komunikačného kanála v núdzovom režime. Jasné vnútroštátne postupy poskytujú pre tento postup minimálne kritériá a vzory, čím koncovým používateľom zabezpečujú nepretržitú dostupnosť všetkých funkcií Schengenského informačného systému. [Poľsko, 2024]

Požiadavky na ochranu údajov v súvislosti s národným Schengenským informačným systémom (N.SIS)

- Orgány spravujúce národný Schengenský informačný systém akceptujú žiadosti týkajúce sa práv dotknutých osôb podané v iných jazykoch, ako je jazyk členských štátov. [Litva, 2018]
- Zodpovedná osoba prevádzkovateľa národného Schengenského informačného systému zaviedla komplexnú politiku oznamovania porušenia ochrany osobných údajov vrátane postupov, nástrojov a pokynov pre zamestnancov. [Nemecko, 2020; [Nórsko, 2022]
- Decentralizovaná štruktúra monitorovania ochrany osobných údajov, v ktorej sú na každom útvare polície k dispozícii kontaktné osoby pre problematiku ochrany osobných údajov, pričom všeobecným dozorom sú poverené dve zodpovedné osoby. [Holandsko, 2021]
- Zodpovedná osoba je zodpovedná za riadenie zraniteľnosti, koordináciu posudzovania zraniteľnosti, posudzovanie rizík a vykonávanie auditov; spolupracuje s prevádzkovateľom údajov proaktívne a kolaboratívne, napr. pokiaľ ide o projekt zriadenia operačného centra kybernetickej bezpečnosti, ktoré umožňuje rýchle a účinné riadenie incidentov. [Taliansko, 2021]
- Riadenie povolení pre používateľov Národnej policajnej rady bráni neoprávnenému prístupu k osobným údajom. Okrem situácie, keď dôjde k zmene funkcie alebo úloh, nadriadený užívateľov každoročne kontroluje a posudzuje, či sú používateľské povolenia podriadených vhodné a v prípade potreby začne interný postup na ich aktualizáciu. Zodpovedný koordinátor systému musí každoročne skontrolovať, či sú používateľské práva udelené skupinám zainteresovaných strán a externým osobám vhodné a aktualizované. [Fínsko, 2023]
- **Nový nástroj na manažment bezpečnostných informácií a podujatí (SIEM) je zavedený ako nástroj na analýzu logov, ktorý výrazne zlepšuje odhaľovanie anomálií a možného zneužitia Schengenského informačného systému. Tým sa znižuje zraniteľnosť systému.** [Švédsko, 2022]
- **Proaktívne poskytovanie informácií o právach dotknutých osôb letiskovou políciou. Letisková polícia poskytuje odkaz na policajný portál na ochranu údajov**

prostredníctvom kódov QR, ktoré sú viditeľne umiestnené pri bežnej a osobitnej kontrole na hraničných priechodoch. [Mad'arsko, 2024]

Požiadavky na ochranu údajov v súvislosti s postupom udeľovania víz/vízovým informačným systémom

- Rozsiahle činnosti prevádzkovateľa národného vízového informačného systému v súvislosti s dohľadom nad konzulátmi a externým poskytovateľom služieb vrátane otázok bezpečnosti a ochrany údajov. Prevádzkovateľ národného vízového informačného systému vykonal v posledných rokoch najmä sériu vlastných auditov. [Španielsko, 2017; Taliansko, 2021]
- Zodpovedná osoba na ministerstve zahraničných vecí, Európskej únie a spolupráce sa zúčastňuje na kontrolách postupu udeľovania víz vykonávaných ministerstvom a vo všeobecnosti je intenzívne zapojená aj do mnohých aspektov postupu udeľovania víz týkajúcich sa ochrany údajov. [Španielsko, 2022]
- Rozsiahla kontrola logov vykonávaná automatizovaným softvérovým nástrojom na odhaľovanie incidentov v logoch. [Dánsko, 2022; Švédsko, 2022]
- Riešenie manažmentu bezpečnostných informácií a udalostí (SIEM) zavedené v informačnom systéme ministerstva zahraničných vecí obsahuje mnoho preddefinovaných pravidiel, ktoré v prípade akejkoľvek neobvyklej aktivity používateľov spracúvajúcich údaje v centrálnom vízovom informačnom systéme (C-VIS) spustia výstrahu a e-mailom upozornia tím podpory systému VISA tohto ministerstva. Keďže systém VISA (vnútroštátny základný systém spracúvania žiadostí na preskúmanie žiadostí a rozhodovanie) zaznamenáva každé spracúvanie údajov v systéme VISA a C-VIS všetkými orgánmi koncových používateľov s prístupovými právami, kontrola logov sa vzťahuje aj na všetky tieto orgány. Tím ministerstva pre ochranu údajov má dobre zavedený postup posudzovania porušení ochrany údajov a ďalších krokov, ktoré je potrebné podniknúť, vrátane časového rámca na oznámenie takéhoto porušenia orgánu pre ochranu údajov. [Fínsko, 2023]

Útvar SIRENE

Postupy SIRENE

- Prokuratúra má k dispozícii asistenčné pracovisko, ktoré je nepretržite k dispozícii pre podania z útvaru SIRENE. [Dánsko, 2017]
- Zapojenie zamestnancov SIRENE do činností na mieste počas rozsiahlych policajných operácií. [Švajčiarsko, 2018]
- K dispozícii je nástroj na odosielanie odtlačkov prstov zo Schengenského informačného systému do vnútroštátneho automatizovaného systému identifikácie odtlačkov prstov prostredníctvom systému riadenia pracovných procesov útvarov SIRENE a na automatické

získavanie odpovedí o pozitívnej/negatívnej lustrácii. Tento proces sa spustí až po vytvorení spisu k prípadu v systéme riadenia pracovných procesov útvarov SIRENE. V súlade s legislatívou tento proces nezahŕňa uchovávanie odtlačkov prstov zo Schengenského informačného systému v národnom automatizovanom systéme identifikácie odtlačkov prstov. [Írsko, 2021]

- Všetky príslušné orgány súvisiace s internou zabezpečenou policajnou sieťou majú svoje oficiálne vyhradené e-mailové účty, ktoré sa používajú na výmenu informácií. Všetky policajné správy o incidentoch sú viditeľné pre všetky úrady s vyhradenými e-mailovými účtami vrátane úradníkov SIRENE, ktorí aktívne vyhľadávajú v dostupných databázach vrátane SIS, a všetkých štátnych príslušníkov EÚ a tretích krajín, ktorých sa oznámené incidenty týkajú. Na základe týchto vyhľadávaní v prípade pozitívnej zhody útvar SIRENE okamžite kontaktuje policajnú stanicu zodpovednú za daný prípad (ktorá incident oznámila) a požiada o prijatie ďalších opatrení v súvislosti s predmetom zápisu. Proaktívny prístup, ktorý vyvinul útvar SIRENE, zabezpečuje, aby sa počas vyhľadávania v SIS neopomenuli žiadne pozitívne lustrácie. [Cyprus, 2023]

Systém riadenia pracovných procesov útvarov SIRENE

- Keď sa v aplikáciách na riadenie prípadov vyskytne pozitívna lustrácia v zápise, ktorá obsahuje pseudonymy, zneužitie totožnosti a/alebo odkazy, zobrazí sa okno s upozornením na prítomnosť týchto relevantných informácií. Týmto oznámením sa účinne rieši jeden z najbežnejších problémov medzi riešeniami vyhľadávaní v rôznych členských štátoch: ťažkosti so sprístupnením týchto informácií koncovému používateľovi. [Maďarsko, 2019]
- V systéme riadenia pracovných procesov útvarov SIRENE sa automaticky kontrolujú všetky prichádzajúce správy zo všetkých medzinárodných kanálov (vrátane formulárov SIRENE) podľa vopred stanovených kľúčových slov. Osobné údaje uvedené vo formulároch sa automaticky kontrolujú v pripojených databázach. Pozitívne výsledky takéhoto skríningu sú označené ako „významné pozitívne lustrácie“, čo znamená, že tieto formuláre by sa mali riešiť prednostne. Vďaka tomuto riešeniu môže útvar SIRENE účinne zvládať prichádzajúce požiadavky bez toho, aby sa hromadili. [Lichtenštajnsko, 2021]
- Prichádzajúce formuláre A a M (používané na výmenu informácií o európskych zatykačoch a žiadostiach o vydanie a o rôznych doplňujúcich informáciách, ak nie je stanovený žiadny postup) o osobách sa automaticky spracúvajú v systéme správy prípadov SIRENE, ktorý automaticky prenáša prichádzajúce formuláre o zápisoch týkajúcich sa terorizmu dánskej bezpečnostnej a spravodajskej službe. [Dánsko, 2022]
- Formuláre SIRENE vytvorené úradníkmi sú predvyplnené údajmi o zápisoch a majú k dispozícii vopred stanovený text, ktorý možno pridať jediným kliknutím. Vopred stanovené texty sú prispôbené pre každú formu a typ zápisu. [Slovensko, 2019]
- Systém správy prípadov SIRENE je jednotná IT aplikácia, ktorá spracúva všetky správy vysoko automatizovaným spôsobom: prichádzajúce formuláre SIRENE sa automaticky zaznamenávajú k existujúcim prípadom a pridelujú sa príslušnému zamestnancovi poverenému prípadom; prichádzajúce formuláre A sa spracúvajú automaticky a kontrolujú sa vo

vnútroštátnych databázach na základe kľúčových slov. Tento proces umožňuje, aby sa všetky prichádzajúce formuláre A týkajúce sa týchto kľúčových slov automaticky sériovo posielali raz denne príslušným oddeleniam a jednotkám. Formuláre A sú pridelené prevádzkovateľovi na manuálne spracovanie len v prípade zhody. Špecializované vnútroštátne formuláre pozitívnej lustrácie automaticky odosielať koncoví používatelia z policajného prehliadača/registrov z okna náhľadu v zápise Schengenského informačného systému a tieto formuláre sú doručované do e-mailovej schránky prichádzajúcich správ imigračných styčných dôstojníkov a potom sa konvertujú na formuláre SIRENE na oznamovanie pozitívnych lustrácií. Tieto procesy výrazne uľahčujú plnenie úloh útvaru SIRENE a podporujú včasnú účinnosť výmeny doplňujúcich informácií a formulárov. [Litva, 2023]

4. Aspekty základných práv

Monitorovanie núteného návratu

- Vhodné monitorovanie je zabezpečené úplnou nezávislosťou národného garanta, rozsahom jeho činnosti, odbornou prípravou poskytovanou členom eskortnej skupiny pre návrat o základných právach (vrátane práv zraniteľných skupín) a zásade zákazu vyhostenia alebo vrátenia, ako aj regionálnou sieťou vyškolených členov monitorovacej skupiny pre nútený návrat pôsobiacich na celom území krajiny. [Taliansko, 2021]
- Pravidelným uverejňovaním správ o monitorovaní núteného návratu online zo strany verejného ochrancu práv, a to aj v anglickom jazyku, ako súčasť výročnej všeobecnej správy ombudsmana sa zabezpečuje ďalšia úroveň kontroly procesu odsunu, zvyšuje jeho transparentnosť a ďalej podporuje účinnosť mechanizmu monitorovania núteného návratu. [Česko, 2019]
- **Veliteľstvo pohraničnej stráže má určeného poradcu pre ľudské práva, ktorý zabezpečuje začlenenie postupov riadenia hraníc v súlade so základnými právami a tieto postupy podporuje. Regionálne divízie pohraničnej stráže takisto majú takýchto určených poradcov pre ľudské práva, ktorí sa zúčastňujú na poskytovaní odbornej prípravy v oblasti základných práv na regionálnej a miestnej úrovni.** [Poľsko, 2024]

5. Dohľad nad ochranou údajov

- Štátny inšpektorát na ochranu údajov organizuje dohľad nad Schengenským a vízovým informačným systémom v rámci modelu a zápisu postupu činnosti, čo je grafické znázornenie na vymedzenie prevádzkových procesov v modeli prevádzkových procesov. Model a zápis postupu činnosti umožňujú zamestnancom pochopiť ich povinnosti v každej fáze, ako aj celý proces dohľadu. [Lotyšsko, 2023]

VONKAJŠÍ ROZMER

Spolupráca s tretími krajinami

Styční dôstojníci

- Z intranetu medzinárodného styčného úradu existuje priamy prístup do databázy daktyloskopických údajov, ktorý umožňuje úradníkom vyhľadávať vo vnútroštátnom systéme AFIS pomocou súboru NIST pripojeného k zápisu, a tým v priebehu niekoľkých minút vyhľadať prípadné zhody. Ak je výsledkom automatického vyhľadávania zhoda, táto zhoda podlieha aj odbornému overeniu odtlačkov prstov. Táto funkcia umožňuje vyhľadávať vo vnútroštátnych databázach nielen pomocou alfanumerických parametrov, ale aj pomocou biometrie, čo zvyšuje presnosť identifikácie osoby. [Litva, 2023]
- **Vízoví poradcovia alebo styční dôstojníci sú vyslaní do prioritných tretích krajín, pričom ich úlohou je identifikovať potenciálnu neoprávnenú migráciu do schengenského priestoru a zbierať spravodajské informácie o nových metódach alebo trendoch. Keď vízové orgány zistia falošné doklady alebo totožnosti, nielenže sa zamietne schengenské vízum, ale zároveň sa vydá zákaz vstupu, aby sa štátnemu príslušníkovi tretej krajiny zabránilo v pokuse o vstup cez iný členský štát. Spravodajské informácie zozbierané týmito úradníkmi sa pravidelne poskytujú príslušným orgánom prostredníctvom koordinovaných stretnutí, čím sa zvyšuje pripravenosť na vonkajších hraniciach a na konania o návrate. Tieto spravodajské informácie pomáhajú pri tvorbe národných a regionálnych plánov, čo umožňuje ciele opatrenia proti subjektom zapojeným do uľahčovania neoprávnenej migrácie. Neoprávnení migranti identifikovaní počas týchto operácií sú zaradení do príslušných procesov návratu. [Maďarsko, 2024]**
- **Styční dôstojníci majú priamy prístup k systému správy prípadov spravovanému jednotným kontaktným miestom, čo im umožňuje získať informácie z vnútroštátnych a medzinárodných databáz v reálnom čase. Tento prístup im umožňuje prijímať lepšie rozhodnutia, podporuje cezhraničné vyšetrovania a zvyšuje operačnú efektívnosť v spolupráci s medzinárodnými partnermi. Okrem toho sa dohľadom vykonávaným jednotným kontaktným miestom zabezpečuje, aby komunikácia medzi styčnými dôstojníkmi a orgánmi presadzovania práva bola koordinovaná, transparentná a bezpečná. [Česko, 2024]**

Medzinárodná spolupráca

- Vďaka uzatvoreniu mnohostranných dohôd o spolupráci a dvojstranných dohôd s niekoľkými tretími krajinami je možné v reálnom čase vymieňať si údaje o námornom dozore a na hraničných priechodoch údaje na účely kontroly trajektov, ako aj iné informácie týkajúce sa hraníc. Orgány aktívne podporujú rozvoj národných kapacít na kontrolu hraníc v tretích krajinách poskytnutím prostriedkov. [Taliansko, 2021]

- Vnútroštátne orgány riadia migračné toky a riešia cezhraničnú trestnú činnosť z krajín mimo schengenského priestoru prostredníctvom vykonávania regionálnej koncepcie hraničného dozoru. Zahŕňa nasadenie styčných dôstojníkov z tretích krajín do regionálnych koordinačných centier členského štátu a naopak, čo má za cieľ uľahčiť priamu spoluprácu a výmenu informácií. Jednotky pohraničnej stráže sú rozmiestnené v teritoriálnych vodách a na súši tretích krajín, pričom zabezpečujú neustále spoločné hliadkovanie po mori a vo vzduchu. Pátrací a záchranný mechanizmus dopĺňa regionálny systém hraničného dozoru plavidlami koordinovanými národnou pátracou a záchrannou agentúrou. [Španielsko, 2022]
- **Projekt Bezpečná turistická destinácia funguje od roku 2006 a zameriava sa na umiestňovanie a nasadzovanie policajtov na medzinárodnej úrovni s cieľom lepšie pomáhať turistom a domácim občanom v zahraničí. V roku 2023 sa pri rastúcom zapojení zahraničných policajných organizácií do projektu zapojilo 24 organizácií z 21 krajín. Zahraniční príslušníci polície vykonávajú svoju činnosť na základe dohodnutých právomocí a poskytujú služby v jazykoch turistov, čo znižuje prekážky pri hľadaní policajnej pomoci. Hostujúci príslušníci polície oblečení vo svojich národných uniformách prispievajú k predchádzaniu trestnej činnosti a zvyšujú bezpečnosť.** [Chorvátsko, 2024]
- **Dohody uzavreté so susednými tretími krajinami, na základe ktorých sú na týchto hraniciach nasadení hostujúci príslušníci pohraničnej stráže na podporu dohľadu a iných kontrolných činností, ako sú hraničné kontroly. Tým sa zvyšujú reakčné schopnosti a výmena informácií. Na jednom susediacom území príslušníci pohraničnej stráže z partnerskej tretej krajiny každodenne hliadkujú spolu s miestnymi príslušníkmi pohraničnej stráže s cieľom predchádzať neoprávnenej migrácii a identifikovať sprostredkovateľov prevádzachstva. Na základe dvojstrannej dohody s ďalšou partnerskou krajinou príslušník pohraničnej stráže v súčasnosti vykonáva svoju činnosť na konkrétnych hraničných priechodoch s cieľom podporiť kontroly a uľahčiť komunikáciu s cestujúcimi.** [Maďarsko, 2024]
- **Súdy a prokuratúry vytvárajú zápisy o hľadaných osobách a európsky zatykač v poľštine aj angličtine. Priložením anglickej verzie k zápisu sa urýchľujú postupy v ostatných členských štátoch pri opatreniach týkajúcich sa medzinárodných pozitívnych lustrácií.** [Poľsko, 2024]

Vízová politika

Externí poskytovatelia služieb

- **Uloženie finančných sankcií externým poskytovateľom služieb v prípade nedodržania zmluvy v kombinácii s posilneným monitorovaním ich práce predstavuje účinný spôsob, ako zabezpečiť dodržiavanie ustanovení zmluvy zo strany externého poskytovateľa služieb a zlepšiť jeho výkonnosť.** [Rakúsko, 2022]

RIADENIE VONKAJŠÍCH HRANÍC

Vnútroštátny a európsky prehľad o situácii a systém včasného varovania

Spolupráca (prehľad o situácii)

- Koordinácia medzi národnými koordinačnými centrami dvoch susediacich členských štátov umožňuje zabezpečiť spoločný situačný prehľad, efektívnu výmenu informácií, lepší prehľad o situácii na spoločných hraniciach a lepšiu schopnosť reakcie, keďže obidve krajiny spoločne vykonávajú aj rozmiestnenie prostriedkov. [*Portugalsko/Španielsko, 2017*]
- Priamy prístup k vnútroštátnym databázam (nad rámec databáz, ktoré sa používajú na kontrolu hraníc) umožňuje národnému koordinačnému centru udržiavať komplexný národný situačný prehľad a jeho zainteresovaným stranám zabezpečiť lepší prehľad o situácii na vnútroštátnej a európskej úrovni. [*Fínsko, 2023*]
- Národné koordinačné centrum zaviedlo postup preskúmania žiadostí o aktiváciu zlúčených služieb systému EUROSUR na okresnej a miestnej úrovni. Týmto postupom sa overuje zákonnosť a relevantnosť každej žiadosti zlúčených služieb systému EUROSUR pred ich predložením agentúre Frontex, pričom sa zabezpečuje, aby sa agentúre Frontex zasielali a následne používali pri operačných činnostiach iba relevantné a nákladovo efektívne žiadosti o zlúčené služby systému EUROSUR. [*Fínsko, 2023*]
- **V rámci platformy EMPACT pôsobí koordinátor operačného akčného plánu EMPACT zameraného na zločinecké siete zapojené do výroby syntetických drog a nových psychoaktívnych látok, obchodovania s nimi a ich distribúcie. Vedúci protidrogovej jednotky policajného ústredného úradu pre vyšetrowanie pôsobí ako koordinátor, pričom využíva pomerne jedinečnú operačnú podporu, efektívne identifikuje rôzne finančné príležitosti a má k nim prístup. Centrum realizácie európskych projektov v rámci ministerstva vnútra podporuje túto činnosť ako prioritu a pomáha pri plnení administratívnych úloh, pričom takisto prispieva k úsiliu v boji proti obchodovaniu s drogami. [*Poľsko, 2024*]**
- **Pohraničná stráž a colné orgány úzko spolupracujú prostredníctvom integrovaného digitálneho konania na hraniciach na hraničných priechodoch s cieľom posilniť kontroly a zabezpečiť plynulejší proces. Zozbierané údaje a výsledky bežných kontrol vrátane informácií zo SIS sa priamo prenášajú od pohraničnej stráže colným orgánom, ktoré pokračujú v kontrolách s predvyplnenými údajmi. [*Poľsko, 2024*]**

Analýza rizík

Pozemné hranice

- Vnútroštátny systém analýzy rizík inštitúcie pre kontrolu hraníc je efektívny a podporovaný funkčnou medziagentúrnou spoluprácou. Inštitúcia pre kontrolu hraníc vydáva dvakrát ročne spoločnú analýzu rizík s colnou správou a štátnou políciou. Pravidelnou a systematickou výmenou informácií medzi príslušnými vnútroštátnymi orgánmi zapojenými do vykonávania európskeho integrovaného riadenia hraníc, ktorej výsledkom sú spoločné produkty analýzy rizík, sa zabezpečuje komplexný prehľad o situácii a podporujú sa primerané reakčné spôsobilosti. Okrem toho sa medzi príslušnými orgánmi zapojenými do riadenia hraníc organizujú spoločné školenia, spoločné operácie a prispôbené akcie. [Litva, 2023]
- Aplikácia na odhaľovanie osôb a/alebo vozidiel so špecifickým rizikovým profilom ako súčasť vnútroštátneho systému analýzy rizík hraničnej polície a integrovaná do národného informačného systému riadenia hraníc. Aplikácia je k dispozícii na všetkých hraničných priechodoch všetkým príslušníkom polície zapojeným do kontroly hraníc a zabezpečuje účinné využívanie profilov analýzy rizík na všetkých organizačných úrovniach, čím zvyšuje kvalitu kontroly hraníc. Na identifikáciu vysokorizikových osôb alebo vozidiel hraničná polícia vyvinula automatizovanú aplikáciu ukazovateľov rizík, ktorá je integrovaná do informačného systému riadenia hraníc. Ukazovatele rizík po svojej aktivácii automaticky odhaľujú pri hraničných kontrolách potenciálnych páchatel'ov. Ukazovatele rizík sú automaticky prepojené s rizikovými profilmi, pričom sa na obrazovke príslušníka pohraničnej stráže zobrazí žltý signál s odkazom na profil a poskytnú sa ciele pokyny na určenie statusu osoby. Príslušníci pohraničnej stráže môžu tieto ukazovatele rizík aktivovať na určitých hraničných priechodoch a v určitom čase. [Chorvátsko, 2024]

Hraničné kontroly

Vzdušné hranice

- Vyhradená jednotka šiestich príslušníkov pohraničnej stráže monitoruje súkromnú dopravu a rekreačné letectvo vrátane ľahkých lietadiel a vrtuľníkov, pretože má prístup k sledovaniu trasy v reálnom čase a letovým údajom z vojenského radaru. Jednotka dostáva všetky letové plány, ktoré sa následne analyzujú. Ak letisko odletu alebo priletu nie je hraničným priechodom, policajná jednotka dostane výstrahu, aby zasiahla. V prípade nepovolených pristátí na letiskách, ktoré nie sú určené na hraničné priechody, úrady ukladajú pokuty. Pravidelne sa vykonáva hodnotenie rizika odchyľujúcich sa letových trás. [Belgicko, 2020]
- Komunikácia medzi bežnou a osobitnou kontrolou na hraničných priechodoch na letisku prostredníctvom vnútroštátnej aplikácie je vysoko automatizovaná a používateľsky ústretová. V prípade pozitívnej lustrácie má úradník vykonávajúci bežnú kontrolu možnosť uviesť poznámky vo vyhradenom poli a informácie o pozitívnej lustrácii spolu

s poznámkami sa prostredníctvom vnútroštátnej aplikácie odošlú od bežnej kontroly na osobitnú kontrolu. Pokiaľ ide o elektronické brány, v prípade pozitívnej lustrácie zápisu na účely diskretnej kontroly môže prevádzkovateľ elektronickej brány pridať k pozitívnej lustrácii aj poznámku, ktorá sa potom okamžite odošle na osobitnú kontrolu, v rámci ktorej sa zhromaždia dodatočné dostupné informácie a útvaru SIRENE sa zašle formulár pozitívnej lustrácie. To umožňuje dokončiť kontrolu bez akéhokoľvek kontaktu so subjektom zápisu a zároveň zhromaždiť potrebné informácie. [Litva, 2023]

- Útvar informácií o cestujúcich zodpovedný za zhromažďovanie a spracovanie údajov o cestujúcich pri všetkých letoch, ktoré sa v súčasnosti v krajine prevádzkujú. Jeho úlohou je (nepretržite) informovať príslušné orgány presadzovania práva o potrebe ďalšieho preverovania prichádzajúcich a odchádzajúcich cestujúcich po automatizovanom porovnaní ich údajov s príslušnými databázami (ako je Schengenský informačný systém, I24/7) alebo s abstraktnými profilmi modelovanými v spolupráci s takýmito orgánmi a/alebo na ich žiadosť. Keďže tento útvar prijíma žiadosti o vyhľadávanie od všetkých orgánov presadzovania práva, má jedinečné postavenie na to, aby si všimol prekrývajúce sa vyšetovania a predmety záujmov a informoval o nich príslušné orgány. Dobře vyvinutý systém správy prípadov na spracovanie komunikácie s príslušnými orgánmi a útvarmi informácií o cestujúcich iných členských štátov zriadený podľa najlepších medzinárodných postupov je základom úspešného plnenia úloh tohto útvaru a výmeny informácií. Pri operáciách sa náležite zohľadňujú požiadavky na ochranu údajov a procesné požiadavky stanovené v príslušných právnych predpisoch EÚ a vnútroštátnych právnych predpisoch. Útvar aktívne vedie kampane na zvyšovanie informovanosti o činnostiach, ktoré ponúka. Disponuje vysokokvalitnými technickými a ľudskými spôsobilosťami. [Lotyšsko, 2023]

Pozemné hranice

- Automatická predbežná kontrola vozidiel blížiacich sa ku kabínam na kontrolu pozemných hraníc, vrátane extenzií o vec, v Schengenskom informačnom systéme prostredníctvom automatického rozpoznávania evidenčných čísel vozidiel. [Chorvátsko, 2024]

Hraničný dozor

- Pohraničná stráž používa bezpilotné vzdušné prostriedky (UAV) na úlohy dozoru a zásahu. Každá z regionálnych jednotiek zodpovedných za vonkajšie pozemné hranice je napojená na systém. Pozostáva z troch platforiem (bepilotné motorové minivetrone), pozemnej stanice (s diaľkovým ovládaním, obrazovkami a anténou) a ďalšieho podporného vybavenia. Platformy sú vybavené kamerami pre denné a nočné videnie a jednu platformu je možné použiť kedykoľvek. Vysokokvalitné snímky z kamier sa doručujú v reálnom čase buď na pozemnú stanicu, alebo iným pripojeným príjemcom. Tento systém bezpilotných vzdušných prostriedkov môže zvýšiť kapacitu hraničného dozoru, zlepšiť prehľad o situácii a podporiť reakčné kapacity. Ak sa zistí prítomnosť

lietajúceho objektu, bezodkladne sa informuje regionálne koordinačné centrum s cieľom vykonať konkrétne zásahové opatrenia. [Poľsko, 2019]

- **Pozdĺž väčšej časti vonkajšej pozemnej hranice bol nainštalovaný elektronický bariérový systém pozostávajúci z množstva denných, nočných a tepelných kamier a pohybových a seizmických snímačov. Systém monitorujú regionálne centrá, pričom sa automaticky generované alarmy posielajú miestnym koordinačným centrom na vyslanie hliadok. Účinne sa tak odhaľuje neoprávnené prekračovanie hraníc, umožňuje monitorovanie v reálnom čase a skracuje čas odozvy hliadok. [Poľsko, 2024]**
- **Príslušníci vnútroštátnej pohraničnej stráže používajú informačný systém na plánovanie, koordináciu operačných činností a podávanie správ o týchto operačných činnostiach, pričom tento systém slúži ako platforma na zvýšenie celkovej efektívnej kontroly vonkajších hraníc. Systém má niekoľko modulov, ktoré používateľovi umožňujú ukladať a vymieňať si informácie o udalostiach, zobrazovať udalosti na mape, plánovať hliadky a pracovné harmonogramy, zobrazovať polohu operačných jednotiek v reálnom čase a zasielať správy. [Poľsko, 2024]**

Vnútroštátna databáza hraničného dozoru

- koncepcia vnútroštátneho hraničného dozoru je založená na komplexnej a efektívnej vnútroštátnej databáze, v ktorej sa kombinujú všetky relevantné funkcie na podporu operačných a taktických úloh. Tento systém sa riadi všetkými prvkami operačného cyklu hraničného dozoru: poskytovanie podpory pri zhromažďovaní informácií, podávanie správ o taktických a operačných výsledkoch činností, plánovanie zmien, riadenie a koordinácia hliadok a navrhovanie účinnej reakcie v teréne a zabezpečovanie uceleného prehľadu o situácii. Softvér poskytuje jednotnú platformu služieb pre všetky orgány presadzovania práva, čím sa zabezpečuje účinné využívanie zdrojov v prípade núdze a prínosy zostavenia situačného prehľadu v určených oblastiach zodpovednosti. Softvér je prepojený s funkciami mobilného IT prostredia hliadky nasadenej v teréne. Na základe jeho komplexnej a koherentnej štruktúry sa systém môže prevádzkovať na miestnej, regionálnej a vnútroštátnej úrovni. [Estónsko, 2023]

NÁVRAT

Účinnosť vnútroštátneho návratového systému

Konania o návrate

- Postup prijímania rozhodnutí o návrate, odsune a zákaze vstupu v jednom kroku znižuje administratívnu záťaž, pričom sa plne rešpektujú procesné práva navrátilcov. [Rakúsko, 2015]
- Postup oznamovania „zámeru vydať zákaz vstupu“ pri zistení neoprávneného pobytu počas výstupných kontrol, ktorý poskytuje štátnemu príslušníkovi tretej krajiny možnosť vzniesť námietky, umožňuje orgánom vydať zákaz vstupu bez prerušenia odchodu štátneho príslušníka tretej krajiny pri rešpektovaní práv štátneho príslušníka tretej krajiny. [Holandsko, 2021]
- **Vnútroštátne orgány vypracovali oznámenie o dostupnej pomoci pri reintegrácii, ktoré majú po konzultácii podpísať štátni príslušníci tretích krajín. Uchováva sa v ich spisoch, čo uľahčuje komunikáciu s poradcami pre návrat v zariadeniach určených na zaistenie.** [Chorvátsko, 2024]
- **Vzájomné uznávanie rozhodnutí o návrate vydaných inými členskými štátmi. Ak je odhalený štátny príslušník tretej krajiny, ktorý nemá právo zdržiavať sa na danom území, a v inej členskej krajine EÚ mu bolo vydané rozhodnutie o návrate, vnútroštátne orgány toto rozhodnutie uznajú a bezodkladne vykonajú. Nevydajú nové rozhodnutie o návrate ani kontaktujú krajinu, ktorá rozhodnutie vydala, ale namiesto toho pristúpia k odsunu jednotlivca do krajiny návratu, pričom vykonajú, ak to bude odôvodnené, aktualizované posúdenie.** [Česko, 2024]

Postup núteného návratu

- Sú zavedené postupy, ktoré orgánom umožňujú rýchlo prijať rozhodnutie o ďalšej žiadosti o azyl podanej počas procesu odsunu, aby sa predišlo odloženiu alebo oneskoreniu odsunu štátneho príslušníka tretej krajiny, pričom sa zabezpečí účinné vykonávanie zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia. [Holandsko, 2015]

Dobrovoľný návrat

- Počas celého procesu návratu je dobrovoľný návrat prioritou pre vnútroštátne orgány. Existuje proaktívny prístup motivujúci štátnych príslušníkov tretích krajín k dobrovoľnému odchodu počas všetkých fáz konania, najmä v zariadeniach určených na zaistenie. Zariadenia určené na zaistenie sa považujú za vhodné na podporu dobrovoľného návratu, pričom manažéri prípadov a orgány aktívne motivujú štátnych príslušníkov tretích krajín, aby dobrovoľne opustili krajinu, pričom im poskytujú primerané ubytovanie a podporu. [Holandsko, 2021]
- Včasné zapojenie navrátilcov pri podpore dobrovoľného návratu/odchodu a možnosť navrátilca zúčastniť sa na programe dobrovoľného návratu v ktoromkoľvek bode procesu návratu podporuje a zvyšuje využívanie dobrovoľného návratu a reintegrácie ako

neoddeliteľnej súčasti spoločného systému EÚ v oblasti návratu v súlade so stratégiou EÚ pre dobrovoľný návrat a reintegráciu. [Luxembursko, 2016; Dánsko, 2022]

Informačný systém

- Vnútroštátny informačný systém správy prípadov v oblasti návratu, ktorý bol vyvinutý v súlade s modelom agentúry Frontex (RECAMAS), poskytuje orgánom zaoberajúcim sa návratom efektívny a integrovaný nástroj, ktorý podporuje účinné riadenie prípadov návratu. [Taliansko, 2021; Estónsko, 2023]
- Prepojenie vnútroštátneho systému správy prípadov migrácie s modulom charterových letov aplikácie agentúry Frontex pre návrat (FAR) umožňuje vnútroštátnym orgánom priamo kontaktovať všetky charterové operácie organizované s podporou agentúry Frontex a pomôcť im efektívnejšie organizovať návratové operácie a zúčastňovať sa na nich. [Rakúsko, 2020]

Zaistenie na účely odsunu

Zariadenia určené na zaistenie

- Detská izba v registračných zariadeniach pre cudzincov poskytuje vhodné a podnetné prostredie pre deti. Vďaka dlhým otváracím hodinám a prístupnosti bez obmedzení, prítomnosti sociálneho pracovníka a veľkému počtu hier a aktivít, ktoré sú k dispozícii, je toto miesto atraktívne pre deti. [Litva, 2018]
- Rodinné centrá a ciele psychiatrické zariadenia môžu uspokojiť osobitné potreby zaistených zraniteľných osôb. Usporiadanie, aktivity a nasadenie personálu rodinného centra umožňujú čo najviac priblížiť rodinný život k normálnemu životu a poskytujú vhodné a stimulujúce prostredie pre rodiny a maloleté osoby bez sprievodu. Psychiatrické zariadenie zabezpečuje úzku spoluprácu medzi príslušnými partnermi pri riešení potrieb zraniteľných osôb s psychickými problémami v procese návratu a zároveň zvyšuje efektívnosť konaní o návrate. [Holandsko, 2021]
- Vypracované protokoly a odborná príprava personálu v kombinácii s návrhom a režimom prispievajú k zmierneniu stresu a traumy maloletých osôb v procese návratu a sú v súlade so zásadou najlepšieho záujmu dieťaťa. [Nórsko, 2022]
- Zariadenia pre cudzincov sú vybavené útvarmi starostlivosti o duševné zdravie, ktoré poskytujú štátnym príslušníkom tretích krajín pomoc s problémami duševného zdravia, ako sú posttraumatické stresové poruchy a prevencia samovrážd, a tiež podporujú ich adaptáciu. Psychológovia vykonávajú počiatočné hodnotenie všetkých nových prichádzajúcich osôb a informujú ich o možnostiach vyhľadania psychologickéj podpory v rámci zariadenia. To umožňuje včasnú identifikáciu psychologických problémov, čo môže zaručiť účinný prístup k takýmto prípadom a ich riešenie. Úrady zdravotnej starostlivosti o duševné zdravie sú prístupné počas úradných hodín od pondelka do piatku po dohodnutí termínu telefonicky alebo prostredníctvom formulára

žiadosti. To pomáha vytvoriť otvorené a bezpečné prostredie, najmä pri zaobchádzaní s obeťami obchodovania s ľuďmi a inými zraniteľnými osobami. [Litva, 2023]

- Podmienky zaistenia zahŕňajú priestrané vonkajšie rekreačné priestory v prijímacom centre, s vyhradeným vonkajším ihriskom pre malé deti a trávnatou rekreačnou plochou pre dospelých, čo vytvára príjemnú atmosféru so zónou na súkromie. Zmierňuje sa tým riziko konfliktu a preplnenosti. [Chorvátsko, 2024]
- Zariadenie určené na zaistenie je personálne vybavené vzdelávacou jednotkou zloženou z 11 úradníkov, ktorí organizujú širokú škálu vzdelávacích, sociálnych, kultúrnych (s dôrazom na kultúrne citlivé témy) a športových aktivít, ako aj podujatí. Personál je pre zaistené osoby k dispozícii od pondelka do soboty, 12 hodín denne a úradníci sú civilne oblečení. Niektorí z nich majú odborné skúsenosti v oblasti vzdelávania a psychológie a zohrávajú aktívnu úlohu pri predchádzaní konfliktom v rámci centra. [Poľsko, 2024]
- Zariadenia určené na zaistenie poskytujú zaisteným osobám rozsiahlu lekársku starostlivosť prispôbenú ich potrebám. Ak starostlivosť nie je možné poskytnúť na mieste, zaistené osoby sa rýchlo prevezú do externých špecializovaných kliník. Náklady na túto liečbu hradí pohraničná stráž. V prípade vážneho ochorenia sa zaistené osoby prepustia a premiestnia do špecializovaných organizácií poskytujúcich starostlivosť. [Poľsko, 2024]
- Zariadenie určené na zaistenie poskytuje vyhradenú miestnosť pre matky s deťmi, ktorá je k dispozícii nepretržite, a kde sa matky môžu starať o svoje novonarodené deti v súkromnom a oddelenom zariadení. Miestnosť je vybavená základným nábytkom a predmetmi na podporu starostlivosti o dojčatá. K dispozícii je aj priestraná a dobre vybavená sekcia pre deti, ktorá ponúka širokú škálu veku primeraných aktivít, hračiek a hier. Deti, ktorých rodičia sú v zariadení zaistení, môžu herňu navštíviť so súhlasom svojich rodičov. Návštevy batoliat môžu byť takisto pod dohľadom jedného z ich rodičov, čím sa zabezpečí bezpečné a podporné prostredie pre všetkých. [Česko, 2024]
- V zariadení určenom na zaistenie sa zaviedol celý rad vizuálnych pomôcok vrátane orientačných tabúľ, smerovníkov, domových pravidiel a plagátov, ktoré sú navrhnuté tak, aby boli pre deti vhodné a ľahko prístupné. Tieto materiály obsahujú piktogramy a sú umiestnené v takej výške, ktorá je pre maloleté osoby ľahko viditeľná a v takom formáte, ktorý je pre ne zrozumiteľný. Okrem toho je súbor nástrojov pre deti (*Toolbox for Children*) agentúry Frontex široko dostupný a prístupný vo viacerých jazykoch. [Česko, 2024]

VNÚTORNÉ HRANICE

Cezhraničná spolupráca v oblastiach vnútorných hraníc

Operačná spolupráca so susednými členskými štátmi

- Spoločné trojstranné hliadky vo vlakoch so susednými krajinami. [*Rakúsko, 2015*]
- Členské štáty raz za dva týždne vypracúvajú spoločnú správu o analýze trestnej činnosti za obdobie dvoch rokov a správu o operačnej analýze trestnej činnosti. Okrem toho sa pripravuje denný prehľad informácií o trestných činoch spáchaných v jednom členskom štáte, ktorý sa poskytuje partnerským členským štátom. [*Lichtenštajnsko, 2015*]
- V rámci policajného okrsku pohraničného regiónu pôsobí spoločný analytický tím. Pozostáva z niekoľkých agentúr vrátane polície, colných orgánov, hraničných a kriminálnych úradov. Analýzy sa používajú ako vstupné informácie pre rozhodnutia týkajúce sa hraničných kontrol, polície a colných záležitostí. Bolo uvedené, že analytické správy sa používali na informovanie príslušníkov pred spoločnými hliadkami, vrátane určenia dní, časov a miest týchto hliadok. Pre prístavy povolené na príchody mimo schengenského priestoru sa zostavujú mesačné správy o analýze rizík. Používajú sa ako vstupné informácie pre operačné, ako aj administratívne aspekty hraničných kontrol. [*Dánsko, 2017*]
- Na zabezpečenie účinnej cezhraničnej spolupráce a vzájomného poskytovania zdrojov podpísali susedné členské štáty dohodu o spoločnom využívaní tajných zdrojov spravodajských informácií na vykonávanie tajných spravodajských operácií prostredníctvom spoločnej rezervy príslušníkov polície. [*Litva, 2018*]
- Vnútroštátny dátový systém blikne pri spustení operácie, čím okamžite upozorní operátorov na nevyhnutné následné opatrenia. Poskytuje aj živé prenosy. V systéme je viditeľná aj geografická poloha hliadkujúcich áut. Priamy prístup k nemu majú Stredisko policajnej spolupráce a colnej správy, ako aj jednotné kontaktné miesto. [*Česko, 2019*]
- Spoločné oddiely dvoch štátov na boj proti nelegálnemu prisťahovalectvu a prevádzacom sú integrované a trvalé mechanizmy medzinárodnej spolupráce, ktoré dvom susedným krajinám umožňujú organizovať kontroly na základe spoločnej analýzy migračných rizík. Tieto „oddiely“ (alebo „spoločné jednotky“) zriadené na francúzsko-nemeckých a francúzsko-talianskych hraniciach, ktoré tvorí rovnaký počet dôstojníkov z oboch krajín vybraných pre ich technické a jazykové schopnosti, sa riadia buď prümškými dohodami, alebo dvojstrannou dohodou. Spoločné oddiely (alebo spoločné jednotky) okrem organizácie spoločných hliadok zabezpečujú spoločný výcvik. Tento systém spoločných oddielov uľahčuje výmenu informácií medzi dvoma susednými krajinami a koordináciu kontrolných operácií, a preto by sa mal podporovať a rozširovať na ďalšie hranice, najmä na francúzsko-španielsku hranicu. [*Francúzsko, 2021*]
- Na regionálnej úrovni je cezhraničná spolupráca založená na administratívnych protokoloch s príslušnými orgánmi susedných členských štátov, ktoré sa ďalej vykonávajú prostredníctvom ročných akčných plánov. Táto praktická spolupráca zahŕňa

spoločnú analýzu rizík, spoločné operácie a hliadky, riadenie konkrétnych akcií a spoločnú odbornú prípravu. Spoločné hliadky sa plánujú pravidelne. Táto koncepcia spolupráce vytvára dobrý základ pre spoločnú operačnú reakciu na regionálnej úrovni, spoločné využívanie obmedzených zdrojov a komplexnejší situačný prehľad o trestnej činnosti. [Estónsko, 2023; Lotyšsko, 2023]

- **Prijímajú sa proaktívne opatrenia na obmedzenie dočasného obnovenia kontroly vnútorných hraníc, a to prostredníctvom pravidelných a cielených stretnutí so susednými krajinami a taktickej a operačnej spolupráce v pohraničných regiónoch. Pravidelne sa organizuje spoločná cezhraničná odborná príprava a cezhraničné prenasledovanie, pričom základné informácie o tejto možnosti sa prostredníctvom letákov šíria medzi všetkých príslušníkov štátnej polície. Policajné orgány sú vďaka rozsiahlej sieti a menovaným vyšším úradníkom v každom pohraničnom regióne v neustálom kontakte so svojimi (vnútornými) cezhraničnými partnermi. Prebieha kontinuálne spoločné monitorovanie, analýza a reakcia na vznikajúce hrozby. Toto sa môže rozšíriť na spoločné hliadky, akcie, cvičenia, plánovanie a pod., keď sa objavia alebo zvýšia bezpečnostné hrozby. Ak sa obnovia kontroly vnútorných hraníc, obe krajiny analyzujú ich vykonávanie, aby sa predišlo zopakovaniu tejto situácie v budúcnosti. [Slovensko, 2024]**
- **Na politickej a strategickej úrovni k takejto spolupráci dochádza prostredníctvom pravidelných aj cielených stretnutí a konzultácií so susednými krajinami, no hlavný dôraz sa kladie na taktickú a operačnú spoluprácu v pohraničných regiónoch. V spolupráci so susednými členskými štátmi sa pravidelne organizujú spoločná odborná príprava a cvičenia v oblasti cezhraničného prenasledovania, pričom základné informácie o tejto možnosti sa všetkým príslušníkom slovenskej polície sprístupňujú prostredníctvom letákov. Využívaním svojej rozsiahlej siete v rámci kódexu policajnej spolupráce (PCC) a určením vybraných vyšších úradníkov v každom pohraničnom regióne ako osôb zodpovedných za koordináciu spolupráce v oblasti presadzovania práva so susednou krajinou (ďalej len „pohraniční splnomocnení zástupcovia“) je slovenský policajný zbor neustále v kontakte so svojimi protistranami na druhej strane vnútorných hraníc. Tým sa zabezpečuje nepretržité spoločné monitorovanie a analýza bezpečnostnej situácie v pohraničných regiónoch, čo umožňuje rýchle odhaľovanie vznikajúcich hrozieb a spoločnú reakciu na ne. Keď sa objavia alebo zvýšia určité bezpečnostné hrozby, zintenzívni sa cezhraničná spolupráca formou spoločných hliadok, spoločných akcií, spoločných cvičení, spoločného plánovania atď. Ak sa napriek týmto preventívnym opatreniam v určitých prípadoch považuje obnovenie kontroly vnútorných hraníc za nevyhnutné, obe krajiny následne spoločne analyzujú vykonávanie týchto kontrol s cieľom identifikovať možné opatrenia, ktoré by umožnili sa im v budúcnosti vyhnúť. Tento postup sa považuje za najlepší postup. [Slovensko, 2024]**
- **Intenzívnejšia policajná spolupráca susedných schengenských štátov na základe novej koncepcie spoločného hliadkovania, ktorá bola vypracovaná na základe dohody medzi príslušnými vnútroštátnymi policajnými veliteľstvami z roku 2023.**

V centre cezhraničnej policajnej spolupráce bolo zriadené operačné centrum s veliteľskými, riadiacimi a komunikačnými kapacitami. Toto úsilie je usmerňované regionálnym operačným plánom založeným na rizikách. Zúčastnené hliadky sú sledované pomocou zariadení GPS a sú informované o polohách ostatných hliadok pomocou mobilných zariadení. V blízkosti spoločnej hranice sa uskutočňujú spoločné operácie zahŕňajúce 12 – 16 zmiešaných hliadok mesačne. Druhy hliadok a ich vybavenie, ako sú drony a nočné videnie, sa vyberajú podľa plánu. Od júna 2022 sa k týmto operáciám pripojili ďalšie susedné schengenské orgány. [Maďarsko, 2024]

VNÚTORNÁ BEZPEČNOSŤ

Vnútroštátne stratégie presadzovania práva

- Každé štyri roky minister spravodlivosti a bezpečnosti stanovuje národnú bezpečnostnú agendu s národnými cieľmi politiky pre policajné funkcie. Na regionálnej úrovni miestna samospráva premieta národné priority do regionálnych cieľov politiky pre políciu v regionálnej bezpečnostnej agende. Orgány presadzovania práva si vymieňajú spravodajské informácie a informácie s cieľom zhromažďovať príslušné informácie a spravodajské informácie, ktoré prispievajú k programu národnej bezpečnosti, programom regionálnej bezpečnosti a hodnoteniu Europolu týkajúcemu sa hrozieb závažnej a organizovanej trestnej činnosti (SOCTA). Koordináciou a monitorovaním celého postupu sú poverené riadiace výbory z oddelenia výskumu. Denné operačné brífingy umožňujú rôznym policajným tímom, aby boli informované o konkrétnych bodoch, ktorým treba venovať pozornosť v ich pracovnej oblasti. Používajú sa napríklad ako východisko pre tvorbu politiky v boji proti organizovanej trestnej činnosti a odhadovanie úrovni ohrozenia, ktoré naznačujú pravdepodobnosť teroristického útoku. Okrem toho oddelenia výskumu a analýzy všetkých regionálnych spravodajských služieb vykonávajú vlastné posúdenia hrozieb a bezpečnosti. [Holandsko, 2021]
- Generálna prokuratúra vymenovala styčného prokurátora jednotného kontaktného miesta, s ktorým sa často konzultuje o označovaní zápisov a o medzinárodných zatykačoch, zložitých medzinárodných vyšetrovaniach trestných činov a akýchkoľvek iných prípadoch, v ktorých je potrebná účasť prokurátora. [Portugalsko, 2022]
- Veľmi úzka spolupráca medzi zahraničnými styčnými úradníkmi a ústredným orgánom pre medzinárodnú justičnú spoluprácu, ktorý môže radiť a pomáhať pri vypracúvaní európskych vyšetrovacích príkazov alebo žiadostí o vzájomnú právnu pomoc adresovaných členskému štátu. [Portugalsko, 2022]
- Používanie analytického nástroja políciou v jej útvaroch kriminálnej analýzy. Tento nástroj umožňuje vytváranie „profilov“ javov trestnej činnosti na základe operačných údajov, pričom používateľovi zobrazuje interaktívnu vizualizáciu tohto javu, jeho trendov, spôsobov konania a vývoja. Od začiatku zavedenia tejto aplikácie v roku 2019 polícia výrazne rozšírila počet používateľov a analyzovaných kriminálnych javov. [Litva, 2023]

Organizácia jednotného kontaktného miesta pre medzinárodnú výmenu informácií v oblasti presadzovania práva

Organizácia, výmena informácií

- Na lepšiu koordináciu medzinárodnej policajnej spolupráce polícia vytvorila sieť kontaktných dôstojníkov pre medzinárodnú policajnú spoluprácu. Nachádzajú sa na všetkých riaditeľstvách regionálnej polície a veliteľstve metropolitnej polície v hlavnom

meste. Kontaktní dôstojníci pomáhajú zvyšovať kvalitu a uľahčujú koordináciu žiadostí o výmenu informácií. [Poľsko, 2019]

- Existuje zavedený denný tok hlásení o trestných činoch z miestnej na regionálnu a štátnu úroveň. V praxi je elektronická správa o udalostiach za posledných 24 hodín pravidelne k dispozícii tímom vedenia miestnej stanice, regionálnej úrovni a ústrednému úradu kriminálnej polície. Umožňuje všetkým úrovniam prijímať informované rozhodnutia. [Nemecko, 2020]
- Systém koordinácie protiteroristických operácií zhromažďuje všetky spravodajské informácie z rôznych policajných organizácií a inštitúcií zodpovedných za predchádzanie terorizmu, násilnému radikalizmu, organizovanej a závažnej trestnej činnosti a boj proti nim. Systém predstavuje primeranú alternatívu, ktorá kombinuje riadenie informácií s operačnou koordináciou v situácii, keď príslušné vnútroštátne orgány nemajú vzájomný prístup k databázam druhej strany. [Španielsko, 2022]
- Nasadenie medzinárodných zamestnancov poverených prípadmi na regionálnej úrovni na rôznych policajných oddeleniach. Títo zamestnanci sú súčasťou jednotného kontaktného miesta a absolvujú štvortýždňovú odbornú prípravu v oblasti rozsiahlych informačných systémov, výmeny doplňujúcich informácií prostredníctvom kanála SIRENE, riadenia biometrických údajov a návštevy Europolu a Eurojustu. Majú plný prístup k systémom správy prípadov jednotného kontaktného miesta, bezpečného globálneho policajného komunikačného systému Interpolu I-24/7 a majú právo vkladať zápisy do Schengenského informačného systému a obežníkov Interpolu. Takisto majú prístup k príslušným systémom a povoleniam rovnocenným zamestnancom povereným prípadom, ktorí pôsobia v národnom útvere SIRENE a v medzinárodnom komunikačnom centre. To viedlo k získaniu odborných znalostí o Schengenskom informačnom systéme v rámci každej miestnej divízie. Okrem toho medzinárodní zamestnanci poverení prípadom overujú kvalitu aj právnu relevantnosť požadovaných informácií, vypracúvajú správy SIENA, ktoré sa majú zaslať styčným úradníkom v Europole, a poskytujú odbornú prípravu v oblasti medzinárodnej policajnej spolupráce v rámci miestneho policajného oddelenia. [Fínsko, 2023]
- **Štátna polícia používa integrovaný systém správy prípadov na uľahčenie komunikácie v reálnom čase, koordinácie zdrojov a pridelovania úloh v rámci veliteľských centier. Jeho používateľsky ústretový dizajn umožňuje rýchlu reakciu a efektívnu koordináciu v dynamických situáciách prostredníctvom výmeny príkazov a informácií priamo s hliadkami a špecializovanými jednotkami. Zvyšuje sa tým prevádzková pripravenosť a verejná bezpečnosť. Systém takisto zahŕňa kľúčových partnerov, ktorí nie sú súčasťou polície, ako sú colné orgány, hasičský zbor a záchrané služby, na výmenu informácií v reálnom čase a súdržné pridelovanie zdrojov.** [Česko, 2024]

Organizácia

- Stále centrum pre spravodajské informácie a analýzu trestnej činnosti polície, colných orgánov a pohraničnej stráže je formou účinnej spolupráce a koordinácie medzi orgánmi presadzovania práva, ktoré okrem iného vytvára spoločné analytické produkty a produkty posudzovania hrozieb. [Fínsko, 2018]
- Vytvorenie ústredných úradov, v ktorých sa združujú zdroje z rôznych správ a ktoré sú zamerané na jeden typ trestnej činnosti, vedie k veľmi efektívnym operačným výsledkom. [Francúzsko, 2021]
- Účinná štruktúra na vytváranie nielen posúdenia národných hrozieb, ale aj špecializovaných posúdení hrozieb a rizík. Spája centrálnu organizovanú kontrolu kvality s analýzou požiadaviek na regionálnej úrovni. Za strategickú analýzu trestnej činnosti je zodpovedný multidisciplinárny útvar strategickej analýzy. Útvar tvorí tím pracujúci na vnútroštátnej úrovni a detašované tímy vo viacerých regiónoch. Kontrola kvality sa udržiava na ústrednej úrovni, čím sa zabezpečuje aj súdržnosť medzi jednotlivými analytickými produktmi. Útvar každoročne vypracúva posúdenie národných hrozieb, ktoré sa zameriava na skupiny organizovanej trestnej činnosti. [Francúzsko, 2021]
- Memorandum o porozumení medzi policajnými a colnými orgánmi umožňuje rozsiahlu spoluprácu medzi oboma správnymi orgánmi, ktorá predpokladá výmenu a spoločné využívanie relevantných informácií a strategických, taktických a operačných spravodajských informácií, a to najmä uľahčením vzájomného prístupu k databázam s náležitým ohľadom na individuálne práva a pravidlá ochrany údajov, rozvojom a podporou najlepších postupov, postupov pre operačné záležitosti v súvislosti so spoločnými akciami, spoločnými mobilnými hliadkovacími jednotkami, spoločnými vyšetrovacími tímami, spoločnými spravodajskými tímami, zdieľaním vybavenia medzi útvarmi a spoluprácou pri vývoji, nákupe, zavádzaní a používaní technológií. [Cyprus, 2021]
- Jednotné kontaktné miesto má k dispozícii skupinu pre analýzu rizík, ktorá je zodpovedná za hlbšiu analýzu vnútroštátnych a medzinárodných žiadostí prijímaných v jednotnom kontaktnom mieste, zhromažďovanie dodatočných informácií v dostupných databázach a poskytovanie analytických správ o zistených trendoch trestnej činnosti a *modi operandi*. Správy sa potom postupujú prokurátorom a/alebo príslušným policajným orgánom na podporu príslušných vyšetrovaní. [Portugalsko, 2022]
- Divízia medzinárodnej spolupráce spája operatívnu výmenu informácií so strategickým rozhodovaním na medzinárodnej úrovni. Táto divízia je miestom národného jednotného kontaktného miesta pre medzinárodnú výmenu informácií v oblasti presadzovania práva. Využíva zastúpenie vnútroštátnych policajných zborov, regionálnych policajných zborov, ako aj colných orgánov. Oba príslušné orgány disponujú sieťou odborníkov na medzinárodnú policajnú spoluprácu, ktorí poskytujú regionálnym jednotkám kriminálneho spravodajstva pomoc a poradenstvo pri využívaní nástrojov medzinárodnej policajnej spolupráce. Hlavné orgány presadzovania práva pravidelne organizujú odbornú prípravu pre odborníkov na medzinárodnú policajnú spoluprácu. Títo odborníci tvoria súčasť ich regionálneho útvaru a túto funkciu vykonávajú popri svojej každodennej práci. Vedomosti sa do siete poskytujú na každoročnom stretnutí, na ktoré sú ako rečníci pozvaní napríklad

národní styční důstojníci v Europolu. Medzi týmito stretnutiami sa informácie o nových postupoch poskytujú do siete buď prostredníctvom bulletinov, alebo *ad hoc* stretnutí. Okrem toho odborníci zo siete orgánov absolvujú pred tým ako sa do siete zapoja, jednotýždňovú odbornú prípravu zameranú na rozvoj spôsobilostí. Tieto siete odborníkov predstavujú nízkoťahový spôsob šírenia vedomostí o medzinárodnej policajnej spolupráci na regionálnej úrovni. [Španielsko, 2022]

- **Vnútroštátny útvar informácií o cestujúcich (PIU) je integrovaný do vnútroštátneho jednotného kontaktného miesta a riadi všetky prípady súvisiace so záznamami o cestujúcich (PNR) pre rôzne orgány (policajné orgány, colné orgány, spravodajské služby, vojenskú políciu, prokuratúru a súdy atď.). Vďaka tejto integrácii je systém komplexnejší a posilňuje úlohu jednotného kontaktného miesta ako všeobecného informačného uzla pre akúkoľvek medzinárodnú výmenu bezpečnostných informácií. Zdieľanie jedného systému správy prípadov s inými jednotkami jednotného kontaktného miesta umožňuje jednoduchú integráciu a vzájomnú kontrolu informácií, čo vedie ku komplexnejšej analýze.** [Slovensko, 2024]

Využívanie nástrojov Europolu na cezhraničnú spoluprácu a výmenu informácií

- Údaje z národného systému policajného vyšetrovania sa automaticky nahrávajú do informačného systému Europolu. Databáza prebiehajúcich vyšetrovaní je prepojená s nástrojom na automatizované odosielanie údajov v informačnom systéme Europolu. Denne sa vkladajú nové informácie, existujúce informácie sa vylepšujú a neaktuálne informácie sa odstraňujú. Tento proces je plne automatizovaný. Národná ústredňa Europolu rieši zhody medzi vnútroštátnymi vyšetrovaniami a zahraničnými vyšetrovaniami, ktoré sú už dostupné v informačnom systéme Europolu. [Holandsko, 2021]
- **Integrácia systému vyhľadávania Europolu (QUEST) do vnútroštátneho systému vyhľadávania na účely vyhľadávania v informačnom systéme Europolu. Okrem toho sa rozsah vyhľadávania rozšíril na všetky údaje dostupné v systéme a rovnaká funkcia vyhľadávania bude k dispozícii aj pre colné orgány.** Tým sa zvýšil počet vyhľadávaní, vďaka čomu sa členský štát stal tretím najaktívnejším používateľom funkcie vyhľadávania v roku 2024. [Maďarsko, 2024]